

Nieuw cluster voor kust- en zeeonderzoek

Verdergaande ontsnippering van het marien onderzoek

Het Nederlandse onderzoek voor kust en zee wordt sterker gebundeld. NWO en KNAW brengen hun fundamenteel zeeonderzoek onder in een nieuw samenwerkingsverband.

Bionieuws 20 (29 november 2008)

DOOR: MANON LATERVEER – DE BEER

Op 20 november hieven wetenschappers en beleidsmakers in Amsterdam het glas op het nieuwe samenwerkingsverband voor zeeonderzoek FOKUZ, acronym voor Fundamenteel Onderzoek KUst en Zee. De samenwerkende partijen betreffen het NWO-instituut NIOZ, het Koninklijk Nederlands Instituut voor Zeeonderzoek op Texel, en het Centrum voor Estuariene en Mariene Ecologie (CEME) in Yerseke, onderdeel van NIOO-KNAW. 'Het is beslist geen oude wijn in nieuwe zakken,' verzekert Carlo Heip de toehoorders tijdens het oprichtingssymposium. Heip, zowel directeur van het NIOZ als het CEME: 'We hebben het hier over een nieuwe combinatie van excellent academisch zeeonderzoek.' Met een totaalbudget van 45 miljoen euro en zo'n 285 medewerkers gaat FOKUZ gezamenlijk onderzoeksprogramma's ontwikkelen. Het eerste voorbeeld hiervan is al te vinden binnen het Nationaal programma Zee- en Kustonderzoek, dat de komende vijf jaar met 20 miljoen euro een extra impuls geeft aan dit groeiende onderzoeksveld.

Ook de vernieuwing van onderwijs valt binnen de ambities van Fokuz. 'We werken samen met nagenoeg alle Nederlandse universiteiten,' zegt Heip. 'Volgend jaar organiseren we een heel nieuw marien mastercurriculum. Daarbij zetten we onze laboratoria en schepen in. Die zijn bij uitstek geschikt om studenten een

komen met de internationale ontwikkelingen. 'Onze insteek was om vanuit de inhoud te kijken hoe het beter kon, niet vanuit de instituten,' herinnert NWO-voorzitter Peter Nijkamp zich. 'Als onderzoekers leren goed met elkaar om te gaan volgt de organisatie daaromheen vanzelf.' Deze aanpak leidde vanaf 2006 tot de oprichting van Imares en Deltares, de bundeling van Nederlandse toegepaste onderzoeksinstituten in de mariene biologie en het waterbeheer, met respectievelijk 180 en 800 medewerkers. Nu volgt het fundamenteel onderzoek. 'Tien jaar geleden was deze stap nog niet mogelijk geweest,' erkent Theo Mulder, directeur onderzoek bij het KNAW. 'We kijken nu veel meer naar het wetenschapsgebied zelf. Door samen te werken kunnen we de innovaties plegen die ieder voor zich niet kan waarmaken. Dat is nodig voor een sterke internationale positie.'

Doorpakken

Leo Le Duc, hoofd wetenschapsgebieden bij het ministerie van OCW, sprak namens minister Plasterk zijn verwachtingen over Fokuz uit. De Nederlandse kust- en zeeonderzoekers kunnen zich volgens hem nu al meten met de wereldtop. Zo halen ze meer onderzoeksgeld uit de Europese kaderprogramma's dan dat Den Haag erin stopt. De oprichting van de drie onderzoeksclusters Imares, Deltares en Fokuz past goed in de lijn van de Europese Commissie, die over enkele weken een nieuwe strategische agenda voor marien en maritiem onderzoek bespreekt en waarschijnlijk zal aansturen op nog meer ontsnippering. Vanuit een systeembenadering moeten toegepast en fundamenteel onderzoek met elkaar samenwerken en kust en zee één onderzoeksthema vormen. De Nederlandse samensmelting lijkt dus nog niet klaar. 'Het zou zonde zijn om nu niet door te pakken,' aldus Le Duc.

'Als onderzoekers leren goed met elkaar om te gaan volgt de organisatie daaromheen vanzelf'

multidisciplinair onderwijspakket met veel veldwerk mee te geven.' Als het aan Heip ligt verbetert Fokuz tevens de carrièremogelijkheden voor jonge talenten. De samenwerking tussen NIOZ en CEME past in een patroon dat zich zo'n zes jaar geleden begon af te tekenen. Onderzoekers en betrokken ministeries staken de koppen bij elkaar om de versnippering van het kust- en zeeonderzoek te stoppen, om mee te kunnen